

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Θέμα: Ενότητες θεμάτων και ενδεικτικές δραστηριότητες που αφορούν στο θέμα «Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία» και περιλαμβάνονται στο διδακτικό και υποστηρικτικό υλικό του μαθήματος Οικιακή Οικονομία – Αγωγή Υγείας Γυμνασίου.

Οι πίνακες που ακολουθούν περιλαμβάνουν τις θεματικές ενότητες και τις αντίστοιχες υποενότητες και δείκτες επιτυχίας που έχουν επιλεγεί ως σχετικοί με το θέμα «Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία». Οι συγκεκριμένοι δείκτες επιτυχίας υλοποιούνται στο Γυμνάσιο (Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεις).

Κύριοι στόχοι των προτεινόμενων δραστηριοτήτων είναι όπως οι μαθητές/τριες ενημερωθούν για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και αναπτύξουν δράσεις για συνεχή προάσπισή τους στο χώρο του σχολείου αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας. Στοχεύουν δηλαδή στην αποδοχή της διαφορετικότητας, στην ευαισθητοποίηση και στην αναγνώριση ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν και θα πρέπει να μπορούν να απολαμβάνουν ή/και να διεκδικούν τα αναφαίρετα δικαιώματά τους.

Οι μαθητές/τριες εκτός από συγκεκριμένες γνωστικές δεξιότητες που αποκτούν υλοποιώντας τις δραστηριότητες, βελτιώνουν τις συναισθηματικές και κοινωνικές τους δεξιότητες όπως είναι η ενσυναίσθηση, ο έλεγχος των συναισθημάτων (χειραγωγή και ελέγχω τα συναισθήματα ώστε να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι καταστάσεις της ζωής - αυτοαντίληψη), η καλλιέργεια της κριτικής σκέψη και τέλος η βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων.

Τέλος οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να συμπεριλάβουν το εν λόγω θέμα στις δράσεις που καλούνται να εφαρμόσουν σε επίπεδο σχολείου, οικογένειας και κοινότητας. Κάποιες από τις δράσεις αυτές μπορεί να είναι ο σχεδιασμός μίας αφίσας και η ανάρτησή της σε πινακίδες του σχολείου ή/και σε χώρους της κοινότητας όπου ζουν οι μαθητές/τριες, η δημιουργία ενός μικρού μήκους βίντεο ή τραγουδιού, η ετοιμασία παρασκευασμάτων μαζί με άτομα με αναπηρία που φοιτούν στο σχολείο τους, η επίσκεψη σε συνδέσμους και οργανισμούς που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, η διοργάνωση μίας εκδήλωσης, η εργασία σε εθελοντική βάση κ.λπ.

Α΄ Γυμνασίου	
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση του Εαυτού	
Υποενότητα	1.1 Ανάπτυξη και Εξέλιξη Εαυτού
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να αξιολογούν την επίδραση των διαφόρων εξωτερικών παραγόντων στην ανάπτυξη του εαυτού ιδιαίτερα κατά την περίοδο της εφηβείας (π.χ. ενθάρρυνση στη δημιουργία δεσμών φιλίας)</p> <p>Να επισημαίνουν χαρακτηριστικά του εαυτού τους (με βάση τις πέντε διαστάσεις) και να εισηγούνται τρόπους βελτίωσης. (π.χ. ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/ έμφαση στη σημασία όλων των πτυχών εαυτού και υγείας/ αναγνώριση δυνατών και αδύνατων σημείων ενός ατόμου/σεβασμός και αποδοχή του)</p> <p>Να διερευνούν τις συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων στην ανάπτυξη και εξέλιξη του εαυτού και να διαμορφώνουν σχέδιο δράσης για την αντιμετώπισή τους. (π.χ. ίσα δικαιώματα και διεκδίκησή τους ανεξάρτητα από οποιαδήποτε μορφή αναπηρίας – σχέδιο δράσης)</p>
Υποενότητα	1.2 Συναισθηματική Εκπαίδευση και Αυτοεκτίμηση
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να επεξηγούν τη σχέση συναισθήματος και συμπεριφοράς.</p> <p>Να εντοπίζουν παράγοντες που επηρεάζουν την αυτοεκτίμηση του ατόμου.</p> <p>Να περιγράφουν συμπεριφορές που δείχνουν ενσυναίσθηση. (π.χ. βελτίωση των συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιωτήτων όπως είναι η ενσυναίσθηση (μπαίνω στη θέση του άλλου χωρίς να χάσω την ακεραιότητα της δικής μου ύπαρξης), ο έλεγχος των συναισθημάτων τους (χειραγωγώ και ελέγχω τα συναισθήματα ώστε να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι καταστάσεις της ζωής - αυτοαντίληψη), η καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψη (νοητική εργασία και συναισθηματική εγρήγορση – λήψη απόφασης) και τέλος η βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων (συνυπάρχω, κοινωνικότητα).</p> <p>Μεθοδολογικές προσεγγίσεις: Προβολή βίντεο,, δραματοποίηση ρόλων, έκφραση εμπειριών κοινωνικοποίησης.</p>

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Ανάπτυξη Ασφαλούς και Υγιούς Τρόπου Ζωής	
Υποενότητα	2.1 Υγιείς Τρόποι και Συνθήκες Ζωής
Να απολαμβάνουν ευχάριστες και υγιείς συμπεριφορές στο σχολείο και στην κοινότητά τους (για όλες τις τάξεις).	
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να εντοπίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία και τον τρόπο ζωής των ατόμων.</p> <p>Να εντοπίζουν και να αιτιολογούν τη σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ της υγείας και διαφόρων συμπεριφορών.</p> <p>Να επεξηγούν την ανάγκη για την φροντίδα του σώματος.</p> <p>Να διαμορφώνουν σχέδιο δράσης που να στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών για μια υγιή ζωή.</p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Δημιουργία και Βελτίωση Κοινωνικού Εαυτού	
Υποενότητα	3.2 Ανάπτυξη Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Σχέσεων
Να έχουν την ευκαιρία ανάπτυξης καλών σχέσεων με φίλους, οικογένεια, ενήλικες, τρίτη ηλικία (για όλες τις τάξεις).	
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να αναλύουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τις διαπροσωπικές σχέσεις.</p> <p>Να επιδεικνύουν τρόπους αποτελεσματικής επικοινωνίας.</p>
Β΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Ανάπτυξη και Ενδυνάμωση του Εαυτού	
Υποενότητα	1.3 Αξίες ζωής
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να επεξηγούν τη σχέση μεταξύ των αξιών ζωής ενός ατόμου και των επιλογών του.</p> <p>Να κρίνουν συμπεριφορές ως προς το βαθμό υπευθυνότητας στην καθημερινότητά τους.</p> <p>Να επεξηγούν τη σχέση μεταξύ του σεβασμού και εκτίμησης του εαυτού και του σεβασμού και εκτίμησης προς τους άλλους.</p> <p><i>(Προβολή σχετικών βίντεο, εφαρμογή δραστηριοτήτων π.χ. Δραστηριότητες:</i></p> <p><i>α) Περπατώ με τη βοήθεια της εμπιστοσύνης,</i></p> <p><i>β) Έρευνα ή/και προβολή διάσημων ανθρώπων με αναπηρία που διέπρεψαν στις τέχνες, στα γράμματα και στις επιστήμες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι παρακάτω προσωπικότητες όπως: Όμηρος, Μπετόβεν,</i></p>

	<i>Άλμπερτ Αϊνστάιν, Ναπολέοντας, Λεονάρντο Ντα Βίντσι, Στήβεν Χώγκιν, Βίνσεντ Βαν Γκογκ και Χανς Κρίστιαν Άντερσεν)</i>
Υποενότητα	2.3 Φυσική Δραστηριότητα και Υγεία
Να εμπλακούν όλοι οι μαθητές σε ευχάριστες φυσικές δραστηριότητες στο σχολείο και στην κοινότητα (για όλες τις τάξεις).	
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να διερευνούν τις ευκαιρίες φυσικής δραστηριότητας που προσφέρει η κοινότητά τους.</p> <p>Να συμβάλλουν, με συλλογικές δράσεις, στην αύξηση των δυνατοτήτων ή ευκαιριών πρόσβασης σε φυσικές δραστηριότητες.</p> <p><i>(π.χ. Υπάρχει ανάγκη σχεδίου δράσης σε σχέση με αυτό το ζήτημα για να προτείνεται στη διευθυντική ομάδα του σχολείου σας;)</i></p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Δημιουργία και Βελτίωση Κοινωνικού Εαυτού	
Υποενότητα	3.1 Οικογενειακός Προγραμματισμός, Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να αναλύουν το ρόλο των δύο φύλων σε πλαίσια όπως αυτά της φιλίας, της σχέσης, του γάμου, της οικογένειας.</p> <p>Να αναφέρουν χαρακτηριστικά σεξουαλικής ωρίμανσης (σωματικής, συναισθηματικής).</p> <p>Να διακρίνουν τους μύθους από τις πραγματικότητες για τις διάφορες μορφές βίας (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) εντός της οικογένειας αλλά και ευρύτερα.</p> <p><i>(π.χ. εκφοβισμός και βία σε άτομα με αναπηρία, τι κάνω αν διαπιστώσω τέτοιο φαινόμενο στο σχολείο μου;)</i></p>
Υποενότητα	3.3 Διαπολιτισμικότητα-αποδοχή και Διαχείριση Διαφορετικότητας
Δείκτες Επιτυχίας	<p>Να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κοινωνικά στερεότυπα που αφορούν το φύλο, την εμφάνιση, την εθνικότητα κ.α.</p> <p>Να εισηγούνται τρόπους διαχείρισης της διαφορετικότητας σε επίπεδο εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλο.</p> <p><i>(π.χ. στερεότυπα και αναπηρία, κοινωνικός αποκλεισμός)</i></p>

Γ΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Δημιουργία και Βελτίωση Κοινωνικού Εαυτού

Υποενότητα **3.1 Οικογενειακός Προγραμματισμός, Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία**

Να αναλύουν το ρόλο των δύο φύλων σε πλαίσια όπως αυτά της φιλίας, της σχέσης, του γάμου, της οικογένειας.

Να γνωρίζουν συζητούν και να υλοποιούν δράσεις που υπερασπίζονται τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα.

Να διερευνούν παράγοντες που επηρεάζουν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία όπως ΜΜΕ, νομοθεσία και θρησκεία.

Υποενότητα **3. Διαπολιτισμικότητα-αποδοχή και Διαχείριση**

Δείκτες Επιτυχίας

Να επεξηγούν μέσα από παραδείγματα τις έννοιες πολυπολιτισμικότητα, διαπολιτισμικότητα, ρατσισμός, αποκλεισμός, διάκριση, σεξισμός.

Να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν κριτικά διάφορα κοινωνικά στερεότυπα που αφορούν το φύλο, την εμφάνιση, την εθνικότητα κ.α.

Να εισηγούνται τρόπους διαχείρισης της διαφορετικότητας σε επίπεδο εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή άλλο.

(π.χ. σχέδιο δράσης υπεράσπισης της ισότητας και ίσων δικαιωμάτων)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Δημιουργία Ενεργού Πολίτη

Υποενότητα **4.2 Οικονομική και Επαγγελματική Αγωγή**

Δείκτες Επιτυχίας

Να αναλύουν και να αξιολογούν παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος όπως η οικογένεια, το φύλο, ενδιαφέροντα κ.α.

(π.χ. αναγνώριση του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση και την εργασία ως ισότιμα μέλη μιας κοινωνίας).

Υποενότητα **4.3 Δικαιώματα και Υποχρεώσεις**

Να συνεργάζονται εφαρμόζοντας τις δημοκρατικές αρχές και να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης απόφασης για θέματα που τους αφορούν, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα ευθύνες για την εύρυθμη λειτουργία της τάξης και του σχολείου τους.

Δείκτες Επιτυχίας

Να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα όλων των μελών και ομάδων του κοινωνικού συνόλου, όπως αυτά εμπεριέχονται στη Διεθνή Συνθήκη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

	<p>Να γνωρίσουν οργανισμούς εθελοντισμού και κοινωνικής προσφοράς.</p> <p>Να γνωρίζουν και να κρίνουν τα δικαιώματα που τους παρέχονται από τις κρατικές υπηρεσίες υγείας.</p> <p>Να εισηγούνται και να υλοποιούν δράσεις που συμβάλλουν στην υπεράσπιση ποικίλων δικαιωμάτων των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας.</p> <p>Να αναγνωρίζουν το δικαίωμα που έχουν τα άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού στην ανάγκη στήριξης ώστε να έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής.</p> <p>(π.χ. οι προτεινόμενες δραστηριότητες της ενότητας ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/τριες να συμβάλουν στη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου όλοι θα συνυπάρχουν ισότιμα και θα μπορούν να απολαμβάνουν ή/και να διεκδικούν τα αναφαίρετα δικαιώματά τους.)</p>
--	---

Οι Οδηγοί Εκπαιδευτικού καθώς και τα Τετράδια Εργασιών των μαθητών/τριών είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/oikiaki_oikonomia/index.html

Στην ιστοσελίδα του Υ.Π.Π., στο εικονίδιο με τίτλο «Αγωγή Υγείας» περιλαμβάνεται χρήσιμο υποστηρικτικό υλικό για το θέμα των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις. Οι εκπαιδευτικοί Οικιακής Οικονομίας καλούνται να συμβουλευτούν αυτό το υλικό.

Στους Οδηγούς Εκπαιδευτικού Οικιακής Οικονομίας/Αγωγής Υγείας (όλων των βαθμίδων του Γυμνασίου) ανάλογα με τη θεματική ενότητα που θα επιλεγεί για να διδαχθεί, συστήνονται έγκυρα εγχειρίδια για να μελετηθούν με σκοπό να υιοθετηθούν ή και να προσαρμοστούν οι προτεινόμενες δραστηριότητες, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών της τάξης, του σχολείου και της κοινότητας. Στα εγχειρίδια αυτά περιλαμβάνονται δραστηριότητες σχετικές με το θέμα των ατόμων με αναπηρία για όλες τις τάξεις του Γυμνασίου. Για παράδειγμα, περιλαμβάνουν δραστηριότητες σχετικές με τις διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρίες καθώς και για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.

Προτεινόμενα εγχειρίδια:

COMPASS: Manual for Human Rights Education with Young People, Council of Europe

<http://eycb.coe.int/compass/en/contents.html>

COMPASS - Συμβούλιο της Ευρώπης (2002, Ένα εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για νέους και νέες, Ελληνική μετάφραση (2010):
http://www.arsis.gr/2010_09_05%20compass.pdf

http://www.arsis.gr/compass_edition_gr.pdf

Compassito: Manual for Human Rights Education for Children, Council of Europe

<http://www.eycb.coe.int/compasito/default.htm>

DOMINO

<http://eycb.coe.int/domino/default.htm>

All different all equal - Education pack - European Youth Center, Council of Europe (1995):

<http://eycb.coe.int/edupack/default.htm>

Επισημαίνεται ακόμη ότι τα Τετράδια Εργασιών των μαθητών/τριών και στις τρεις βαθμίδες του Γυμνασίου περιλαμβάνουν Παραρτήματα όπου αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τους/τις ίδιους/ες. Στοιχεία για τους κυπριακούς συνδέσμους και οργανισμούς που ασχολούνται με τις διάφορες μορφές αναπηρίες περιλαμβάνονται σε αυτά τα Παραρτήματα καθώς και σχετικά φιλμάκια.

Ενδεικτικά φιλμάκια που προβάλλονται στην τάξη για να προκληθεί συζήτηση και προβληματισμό είναι:

No arms , no legs , no worries - Μια συγκλονιστική ιστορία

<http://www.youtube.com/watch?v=ciYk-UwqFKA>

<http://www.youtube.com/watch?v=3mtzWtgt0m8&feature=related>

Καλοσύνη

<http://www.youtube.com/watch?v=nwAYpLVyeFU>

Πατέρας του Αιώνα

<http://www.youtube.com/watch?v=YiuLAOaulFQ>

Η σιωπή της αγάπης

<http://www.youtube.com/watch?v=vrrV5NjnEoM&feature=share>

Η πιο συγκινητική διαφήμιση

<http://www.youtube.com/watch?v=K8ZrhH1P500>

Συγκινητική διαφήμιση

<http://www.youtube.com/watch?v=tLrxjc1omnA>

Η δύναμη των λέξεων

<http://www.youtube.com/watch?v=Hzqzim5m7oU>

Hand in Hand ballet

<http://www.youtube.com/watch?v=LnLVRQCjh8c>

Θέμα: Ενότητες θεμάτων και ενδεικτικές δραστηριότητες που αφορούν στο θέμα «Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία» και περιλαμβάνονται στο διδακτικό και υποστηρικτικό υλικό του μαθήματος **Οικογενειακή Αγωγή Β΄ και Γ΄ Λυκείου**.

Η Οικογενειακή Αγωγή είναι μάθημα επιλογής (4 περιόδους τη βδομάδα) και διδάσκεται στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου.

Τα κεφάλαια «Οικογένεια» του μαθήματος της **Οικογενειακής Αγωγής Β΄ Λυκείου** δίνουν την ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με το θέμα της αναπηρίας και να αντιληφθούν ότι η οικογένεια διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στο πως αναπτύσσονται και εξελίσσονται τα παιδιά με αναπηρία. Η διαμόρφωση του χαρακτήρα και η εκμάθηση ρόλων του κάθε παιδιού της οικογένειας επηρεάζεται από τη στάση των γονιών οι οποίοι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν όλα τα παιδιά τους ισότιμα. Το περιβάλλον θετικό ή αρνητικό στο οποίο ζει μια οικογένεια επιδρά στον τρόπο ζωής της και στο κάθε μέλος χωριστά. Ο βαθμός εξαρτάται από τα ίδια τα μέλη, τις σχέσεις τους και τη συνοχή τους.

Το κεφάλαιο «Υγεία» του μαθήματος της **Οικογενειακής Αγωγής Β΄ Λυκείου** εξετάζει ευρύτερα την έννοια υγεία. Βάσει του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας η "υγεία είναι η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας, και όχι η απλή απουσία της αρρώστιας ή της αναπηρίας". Με τον ορισμό αυτό αναγνωρίζονται δύο παράμετροι που οριοθετούν την υγεία: η παράμετρος της απουσίας της αρρώστιας και η παράμετρος της ευεξίας. Αναγνωρίζεται επίσης, σε ότι αφορά την ευεξία, η ύπαρξη της ψυχικής και κοινωνικής διάστασης, πέρα από τη σωματική. Η έννοια της ευεξίας αποτελεί τη βάση της έννοιας της θετικής υγείας. Στο κεφάλαιο αυτό μπορεί να γίνει αντιπαραβολή του όρου υγεία και αναπηρία ώστε να διευκρινιστεί σε κάθε μαθητή/τρια ότι η αναπηρία δεν είναι αρρώστια και παράλληλα να τεκμηριωθεί πως το ιατρικό μοντέλο για την αναπηρία δεν αποτελεί ορθή προσέγγιση του θέματος.

Το μάθημα της **Οικογενειακής Αγωγής στη Γ΄ Λυκείου** περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο σε σχέση με την αναπηρία.

Συγκεκριμένα είναι το κεφάλαιο 5:ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Οι υποενότητες του κεφαλαίου έχουν ως ακολούθως:

- 5.1 Άτομα με ειδικές ανάγκες
- 5.2 Προβλήματα και περιορισμοί των ατόμων με ειδικές ανάγκες
- 5.3 Ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες
- 5.4 Δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες

Επισημαίνεται ότι στο κεφάλαιο αυτό οι εκπαιδευτικός θα πρέπει να στοχεύει στη ανάπτυξη γνώσεων και θετικών στάσεων απέναντι στο θέμα της αναπηρίας ή των ειδικών αναγκών, προάγοντας το κοινωνικό μοντέλο αντιμετώπισης της αναπηρίας.